

BO‘LAJAK JISMONIY TARBIYA O‘QITUVCHILARINI KASBIY TAYYORLASHNING INTERFAOL TEXNOLOGIYALARI

Karimova Gulhayo Botirjon qizi

O‘zbekiston davlat jismoniy tarbiva va sport universiteti

Farg‘ona filiali o‘qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchilarni tayyorlash tizimi, jamiyat uchun yetuk kadrlar tayyorlash, shu nuqtai nazardan qaraganda, bepul va shaxsiylashtirilgan interfaol ta’limni shakllantirish hamda bugungi o‘qituvchilik yoshidagi yoshlardan ta’lim sifatini oshirish talab etiladi.

Kalit so‘zlar: sport, tendensiya, interaktivlik, interfaol, demokratiya, ta’lim effekti, kasbiy kompetensiya, trening, mikro-ta’lim.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается будущая система подготовки учителей физической культуры, подготовка зрелых кадров для общества, с этой точки зрения формирование свободного и индивидуализированного интерактивного образования и повышение качества образования современной молодежи педагогического возраста. необходимый.

Ключевые слова: спорт, тренд, интерактивность, интерактив, демократия, воспитательный эффект, профессиональная компетентность, обучение, микрообразование.

KIRISH

Bugungi kunda milliy va zamonaviy ta’lim innovatsion texnologiyalaridan foydalanish va ularni qurish uchun tendensiyalari kuzatilmoqda. Rivojlangan mamlakatlarda ta’lim muassasasida o‘quvchilarning sog‘ligini saqlash va sport bilan shug‘ullanish uchun ichki imkoniyatlarni yaratish, yoshlar o‘rtasida sog‘lom turmush tarzini rag‘batlantirish va yanada keng yoyilish amaliyotiga ta’sir qiladi.

Bugungi kunda jismoniy tarbiya va uni jahon andozalari darajasiga ko‘tarish, ta’lim sifati va samaradorligi, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot va zamon talablari, tamoyillarga asoslangan demokratiya bo‘lib bormoqda.

Keyingi yillarda mamlakatimizda kadrlar tayyorlash tizimining fan-texnika taraqqiyotining barqaror yo‘nalishlari bilan uzviy bog‘liqligini ta’minlash jarayonida bo‘lajak jismoniy tarbiya o‘qituvchilarining kasbiy salomatligini mustahkamlash, o‘z kasbining yetuk mutaxassisi bo‘lib egallashlariga keng imkoniyatlar yaratilmoqda.

Shu bilan birga, xorijiy va mahalliy tajribalarni kengaytirish, uzoqni ko‘ra bilish, turli texnologiya o‘tkazish, tajribada qo‘llash, nazorat qilish, tadqiqot va o‘qitish kabilarni, ilmiy va amaliy muassasalarning yuqori darajasiga olib chiqishdir.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Bo‘lajak jismoniy tarbiyachi o‘qituvchilarni sport innovatsiyalari asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning ijtimoiy pedagogik mexanizmlarini oydinlashtirish bo‘yicha ilmiy ishlab chiqarish ishlarini olib boradi.

Pedagogik kadrlarning umumiy madaniy va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish asosida ularni yangi texnologiyalarga tez moslashtirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni tadqiq qilish masalalari. Sport innovatsiyalaridan foydalanish mexanizmlari dolzarb bo‘lib bormoqda. Ta’limni insonparvarlashtirish, individuallashtirilgan ta’lim, o‘qitishni individuallashtirish, ta’lim shakllarini optimallashtirish, talabalarning bilish faolligini oshirish, bu jarayonda o‘qituvchining kasbiy tayyorgarligini oshirish keyingi yillarda pedagogik-psixologik tadqiqotlarning asosiy yo‘nalishi sifatida ta’kidlanmoqda.

Interfaol ta’lim bo‘lajak mutaxassislarning kasbiy bilim, ko‘nikma va malakalarini shakllantirishning eng samarali shakllaridan biri bo‘lib, u o‘quvchilarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning muhim omili bo‘lgan shaxsiy mustaqillikni ta’minlaydi va rivojlantiradi.

Tadqiqotchilar T.S.Banina va L.N.Vavilovalar interfaol ta’limning samarali tomonlarini quyidagicha baholaydilar:

Interfaol ta’lim o‘quvchilarga bilim jarayonlarini faollashtirish, olingan bilimlarni qo‘llash imkonini beradi va muayyan vaziyatlarda ko‘nikmalar, o‘z imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarish va ijodiy izlanish.

Interfaol ta’lim usullari va texnologiyalari – o‘quvchilarning motivatsiyasini, nostandart vaziyatlarda to‘g‘ri qaror qabul qilish qobiliyatini, tadqiqotchilik faoliyatini, ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish.

Interfaol ta’lim muhiti o‘quvchilarda muammolarni ko‘rish, ularni tahlil qilish, faol hayotiy pozitsiyani shakllantirish, bag‘rikenglik, o‘zgalar fikrini hurmat qilish, jamoda hamkorlik qilish, hayotiy qadriyatlarni rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi.

Talabalarning o‘quv faoliyatini faollashtirish masalasi turli davrlarda turli mualliflar tomonidan ilmiy-nazariy jihatlardan kelib chiqib o‘rganilgan. O‘qitishning shakllari, usullari va vositalarini o‘zgartirish, ularni talabaning individual xususiyatlariga moslashtirish, ta’limning maxsus psixologik-didaktik sharoitlarini yaratish masalalari alohida o‘rganildi. Ma’lumki, “interaktiv” so‘zi ingliz tilidan olingan bo‘lib, “interaktiv” qo‘shma harakatni anglatadi. Interaktivlik deganda

kim bilandir ma'lum tartibda muloqot qilish, aloqa o'rnatish tushuniladi. Shuning uchun ham interfaol o'qitish, avvalambor, dialogga asoslangan o'quv jarayonidir. Interfaol o'qitishda o'qituvchi o'quv faoliyatining faol tashkilotchisi bo'lib, o'quvchi esa bu faoliyatning sub'ekti sifatida namoyon bo'ladi.

Interfaol o'qitish jarayonining tarkibiy qismlari sifatida quyidagilarni ko'rsatish mumkin: o'quv predmetining mazmuni; tarbiyaviy samarani shakllantirish; talabalarning o'quv faoliyati; talabalarning o'quv faoliyatini nazorat qilish; talabalarning o'quv faoliyati natijalarini baholash; fikr-mulohaza va boshqalar. Ushbu tizimning tarkibiy qismlari bir-biri bilan chambarchas bog'liq. Ular bir-biridan mustaqil ravishda mavjud bo'lolmaydi. Shuning uchun interfaol ta'limning barcha komponentlari birbiri bilan bog'liq holda tahlil qilinishi kerak. Talabalarga ta'sirni shakllantirish muayyan o'quv predmeti doirasida nazariy materiallarga muvofiq amalga oshiriladi.

Ta'lim effekti yangi o'quv materialining tavsifi yordamida yaratiladi. Amaliy topshiriqlar, mashqlar, misollar, uslubiy ko'rsatmalar, tushuntirishlar, o'quv materiallaridan filmlar namoyishi katta ahamiyatga ega. O'quvchilarning o'quv materiallarini idrok etish, eslash, fikrlash, olgan bilimlarini amaliy faoliyatida qo'llash jarayonida o'quvchilarning o'quv faoliyati kuchayadi.

Ko'pgina ilmiy manbalarni tahlil qilish natijasida biz kasbiy-pedagogik ta'lim jarayonida amalga oshiriladigan interfaol o'qitishning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlashga muvaffaq bo'ldik.

O'qitishning interfaol usullari va texnologiyalari o'quvchilarning ta'lim ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan.

Ular orasida:

1. Interfaol o'qitish jarayonining mazmuni bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy bilimlarni egallash ehtiyojlari bilan bog'liq bo'lishi kerak, talabalarning shaxsiy kuchli tomonlari, istiqbollari va bilim saviyalarini hisobga olish zarur.

2. Interfaol ta'lim jarayonida o'quvchilarda o'z imkoniyatlariga ishonch ortib boradi, umuminsoniy qadriyatlarni o'zlashtiradi, o'z ta'lim faoliyati uchun mas'uliyat hissi paydo bo'ladi.

Avvalo, jismoniy tarbiya nazariyasida "ta'lim shakllari", "ta'lim usullari" kabi tushunchalarni aniqlab olish zarur. Ma'lumki, oliy ta'limda o'qitish ta'lim faoliyatining ma'lum tarkibiy tashkiliy-boshqaruv qurilishi bo'lib, uning didaktik maqsadlari, mazmuni va ta'lim jarayoni ishtirokchilarining harakatlariga bog'liq. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodlarida o'qitish metodi tushunchasining turlicha talqinlari mavjud. Bu tadqiqotda jismoniy tarbiya o'qitish o'quvchilarning nazariy va amaliy faoliyatini ta'minlovchi va natijada

ularda jismoniy va kasbiy sifatlarni shakllantirish imkonini beruvchi o'qituvchining harakatlari majmui sifatida qaraladi.

Ko'pgina mamlakatlarda o'qitish shakllari bo'lajak o'qituvchilarga murabbiylik va o'qituvchilik tajribasini berish va ularning pedagogik mahoratini rivojlantirishga qaratilgan ma'ruzalar, seminarlar va amaliy mashg'ulotlarga tegishlidir.

Ma'ruza oliy o'quv yurtlarida o'qitishning asosiy shakli hisoblanadi, keng tarqalgan bilimlarni tayyor uzatishning an'anaviy tizimini o'zgartirish haqiqatan ham juda muhimdir. Bu borada xorijdagi ma'ruza tizimining innovatsion jihatlarini e'tiborga molik.

Seminarlar. Seminarlarning asosiy maqsadi talabalarni fikrlashga o'rgatish, kelajakda jismoniy tarbiya o'qituvchilari tayyorlashning shakl va usullari nuqtai nazarini shakllantirish va ularni oqilona himoya qilishdan iboratdir.

Muhimi, seminarlar ham nazariy, ham amaliy mashg'ulotlarni o'z ichiga oladi. Haqiqiy loyihalar (o'qituvchilar nazorati ostida) va seminarlarga ham urg'u beriladi.

Bunday seminarlarning asosiy maqsadi bo'lajak o'qituvchilarni o'z fikrini erkin bayon etishga, uni himoya qila olishga o'rgatishdir. Seminarlar o'qitish shakli sifatida ilmiy asosga tayanadi va bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarini salomatlik bilan bog'liq mavzularni tadqiq qilishga undaydi.

XULOSA

Xulosa sifatida shuni aytish mumkinki, ko'plab xorijiy OTMlarda talabalar kimning ma'ruzalarida qatnashishni xohlashlarini tanlashlari mumkin. Xorij universitetlarida individual ta'lim traektoriyasi talabalarga boshda qabul qilingan professional standartlarga mos keladigan ixtiyoriy ta'lim kurslarini tanlash imkonini beradi. Ma'ruzalarga qo'yiladigan asosiy talablar ularning muammolilik va munozara bilan bog'liqligi, shuningdek, multimedia dasturidan foydalanishni o'z ichiga oladi. Muhim yangilik - belgilangan vaqtda ma'ruzalarga qatnasha olmaydigan talabalar uchun ochiq bo'lgan videoma'ruzalardan foydalaniladi.

Ayrim universitetlarda esa interfaol usullarning mikro-o'qitish usuli bilan shug'ullanadilar. Bunda o'qitishning barcha tarkibiy qismlari bilan turli xil pedagogik vaziyatlarni yaratishda yotadi. Masalan, talabalar boshqa talabalarning kichik guruhlar uchun 10-15 daqiqalik darslarni o'tkazadilar; ular darslarni yozib oladilar va keyinchalik ularni tahlil qiladilar va muhokama qiladilar. Shunday qilib, mikro-ta'lim muayyan pedagogik faoliyatni modellashtiruvchi

o'qitish shakli sifatida qaralishi mumkin. Mikro-ta'lim odatda kasbiy yo'naltirilgan vazifalarga tayanadi va shuning uchun mutaxassislarni tayyorlashga hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES)

1. Ханкельдиев, Ш. X., Хасанов Ш. (2021). Особенности методики подготовки юнокс боксеров на предсоревновательном этапе. В Наука сегодня: проблемы и пути решения (с. 93-94).
2. Shoxjaxon, X. (2022, October). HAKATGA O'RGATISHNING USLUBIY TAMOIILLARI. In *E Conference Zone* (pp. 39-51).
3. Shoxjaxon, X. (2022, October). TA'LIM JARAYONIDA HAKATGA O'RGATISHNING METODLARI VA ETAPLARI. In *E Conference Zone* (pp. 19-31).
4. Valievich, D. S., & Iqbolakhan, A. (2022, November). PEDAGOGICAL PRINCIPLES OF IMPROVING PHYSICAL FITNESS OF GENERAL EDUCATION SCHOOL STUDENTS (IN THE EXAMPLE OF PRIMARY CLASSES). In *E Conference Zone* (pp. 1-13).
5. Klopov, R.V. (2010). Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha bo'lajak mutaxassislarni axborot texnologiyalaridan foydalangan holda kasbiy tayyorlash: nazariya va amaliyot. Zaporijjia: Vyd-vo Zaporizkoho natsionalnoho un tu.
6. De Meyer, J., Soenens, B., Aelterman, N., De Bourdeaudhuij, I. va Haerens, L. (2016). Nazorat qiluvchi o'qitishning turli qirralari: jismoniy tarbiya bo'yicha talabalarning motivatsiyasi uchun tashqi va ichki nazorat o'qitish o'rtasidagi farqning oqibatlari. Jismoniy tarbiya va sport pedagogikasi, 21(6), 632-652.
7. Haidaraliev, H., & Nizamova, S. (2022). AGE-RELATED FEATURES OF MOTORQUALITIES IN YOUNGER SCHOOLCHILDREN. *Academicia Globe: Inderscience Research*, 3 (05), 94-100.
8. Stepanchenko, N.I. (2017). Oliy o'quv yurtlarida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarini kasbiy tayyorlash tizimi. Dots. Diss. Lutsk.
9. Xaydaraliev, X. X. (2022). TEXNOLOGIYA KOMPETENTNOSTNOGO PODXODA DLYA SOVERShENSTVOVANIYa ANTIKORRUPTsIONNOGO MOShLENIYA STUDENTOV. *World scientific research journal*, 2 (2), 202-210.